

References:

1. Дослідження стану та потреб бізнесу в Україні. Вересень, 2022. Дія. Бізнес. URL: <https://cutt.ly/X1q0LzW>
2. Індекс очікувань ділової активності підприємств України. Жовтень, 2022. URL: <https://cutt.ly/I1q0YY9>
3. Український бізнес під час війни. Випуск 5 (9.2022). URL: <https://cutt.ly/c1q04AA>
4. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

СУЧАСНІ ТРЕНДИ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Л. В. ОБОЛЕНЦЕВА, д-р екон. наук

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
larysa.obolentseva@gmail.com

Криза COVID-19 торкнулася абсолютно всієї світової економіки, але туризм виявився найбільш схильним до негативного впливу пандемії, оскільки, в першу чергу, всі заходи були спрямовані на різке скорочення переміщення людей як по світу, так і всередині окремих країн. Прогнозування активності туристичної галузі на даних про прибуття туристів європейськими країнами засвідчує затяжний характер кризи в галузі.

Тренди розвитку туристичної галузі трансформувалися в результаті глобальних змін, зросла увага до ІТ-сектору, підвищився попит на внутрішній туризм, скоротилися потоки бізнес туризму тощо. Також пандемія COVID-19 стала каталізатором для переосмислення моделі туристичного бізнесу, тому колишня модель вважається нестійкою через проблеми з залежністю регіонів від турпотоків, овертуризму.

Беручи до уваги зазначене вище, можна виокремити саме такі тенденції, які мають вплив на формування стратегічних напрямів, пов'язаних з процесами відновлення та подальшого розвитку сфери туризму [1, 2]:

1. Автономізація туристичних ринків. У надзвичайних умовах країни діють за принципом «кожний сам за себе», впроваджуючи політику так званого «державного егоїзму».

Зважаючи на те, що проблематичним є визначення строку закінчення пандемії, і всі країни індивідуально ухвалюють рішення про відкриття

кордонів та доступність пересування для громадян. Багато країн на даний момент не тільки вжили цілу низку заходів, спрямованих на підтримку туристичного сектора для зниження наслідків кризи, але й розпочали розробку стратегії її відновлення та подальшого розвитку.

Водночас, більшість держав-членів ЮНВТО діють самостійно, ігноруючи стратегії та рекомендації цієї організації. У зв'язку з поширенням коронавірусу одним із викликів сучасності є ослаблення всіх інтеграційних процесів та інших форм міжнародного співробітництва. Упродовж короткого часу різко скоротився обсяг зовнішнього туризму, всі країни постаралися повернути своїх громадян додому.

2. Пріоритетність питань забезпечення безпеки та охорони здоров'я туристів. У майбутньому при виборі місця відпочинку люди орієнтуватимуться на «захищеність» території відвідин від різних інфекційних захворювань, на рівень медичної допомоги та вартість можливої профілактики [2].

3. Екологізація туризму: в умовах протистояння пандемії сектор екотуризму набуває все більшої популярності, неминуче відхиляючись від процесу «озеленення» видів економічної діяльності, пов'язаних із наданням туристично-рекреаційних послуг. У руслі розвитку екотуризму країни, що розглядаються, не тільки мають значний потенціал, а й проводять активну політику щодо його планування, регулювання, підтримки, просування та моніторингу, спираючись на міжнародні рекомендації щодо сталого розвитку [1].

Проте викликає побоювання помітне зниження уваги суспільстві до питань впливу сфери туризму на довкілля. У епідеміологічній обстановці, яка склалася, господарюючі суб'єкти при організації своєї діяльності значною мірою керуються санітарними вимогами, для дотримання яких виконується досить широкий комплекс заходів, який неминуче призводить до зростання споживання енергії, води, збільшення неспецифічних відходів (маски, рукавички).

4. Іще один напрям трансформації вітчизняної туристичної індустрії полягає в тому, що пандемія коронавірусу зумовила докорінний перегляд санітарно-гігієнічних стандартів та стандартів безпеки туристів та екскурсантів, зміни технологій обслуговування у туризмі та гостинності з урахуванням нових реалій турист. Так, розроблено специфічні рекомендації для окремих видів діяльності, зокрема, організації громадського харчування, під час роботи туристичних підприємств, готелів та інших підприємств, які

забезпечують надання туристичних послуг. Крім того, розроблено санітарно-протиепідемічні рекомендації для санаторно-курортних організацій.

5. Посилення державної підтримки галузі, що в умовах пандемії знайшло відображення у всіх країнах, які сфокусувалися на зниженні адміністративного регулювання, заходах податкового стимулювання, прямої фінансової допомоги та інших форм підтримки.

Сьогодні вже однозначно зрозуміло, що світ після усунення коронавірусної загрози буде вже іншим, зміняться умови для транскордонних переміщень, на перший план вийде проблема забезпечення медичної безпеки. Потрібно переглянути зміст та механізми реалізації двосторонніх та багатосторонніх програм співробітництва з транскордонних туристичних маршрутів у частині впровадження та дотримання міжнародних медико-санітарних правил у процесі організації подорожей, а також у розвитку співробітництва у таких сферах, як страхування та надання екстреної допомоги туристам під час подорожей, забезпечення комфортного та безпечного перевезення пасажирів, захищеність каналів зв'язку передачі даних.

Країнам доведеться забезпечити взаємний обмін інформацією та досвідом з питань оновлення стратегій розвитку туризму з фокусом на підвищення готовності галузі оперативно та ефективно реагувати на кризи у майбутньому. Інтеграційні процеси у сфері туризму в перспективі будуватимуться не лише на принципах взаємної вигоди та спільного розвитку, а й на взаємній відповідальності та готовності до криз [2].

6. Розвиток туристичної індустрії показав, що ринок туристичних послуг став переорієнтуватися на пропозиції щодо всіх доступних в умовах соціального дистанціювання видів туризму. Затребуваною туристичною пропозицією за умов туристичної мобільності стали віртуальні екскурсії.

7. Іншим потужним інструментом виживання вітчизняного туризму став внутрішній туризм. Особливо заміський, екологічний варіант внутрішнього туризму дав можливість не тільки дотримуватись рекомендацій щодо профілактики поширення COVID-19, але й дозволив галузі відновлюватися.

Власники агросадіб почали пропонувати сплави байдарками, веломаршрути, походи. З'явилося багато нових тематичних програм. Якщо, скажімо, ви хочете навчитися пекти хліб, то можете сміливо їхати до садиби, де проводять відповідні майстер-класи. Набагато простіше агротуристичним

кластерам – територіям, де у обслуговуванні гостей об'єдналися садиби, селяни, ремісники, фольклорні колективи, музеї тощо.

Тобто, відбувається переформатування національного туристичного ринку, коли туроператори виступають у ролі посередників, а самі визначають формування інноваційної безпечної туристичної пропозиції.

Регулярно на різних майданчиках проводяться різного рівня семінари, на яких чиновники різного рівня обговорюють перспективи розвитку внутрішнього туризму, а туристичний бізнес чекає на конкретні, передусім, економічні заходи щодо підтримки туристичного бізнесу. Безпрецедентні обставини, з якими нині стикається сектор подорожей та туризму в результаті пандемії COVID-19, означають, що в еволюційному сенсі світова економіка загалом та туристична індустрія зокрема, досягли розвилки, де можливі як мінімум два загальні результати [3].

Перший, заснований на поверненні до відновлення, і полягає в тому, що сектор поступово повернеться до докризової траєкторії, яка орієнтована на нестійке зростання. Другий, - який означає, що настав поворотний момент, що дає можливість ввести зміни різного ступеня, які можуть дозволити нам уникнути початкової траєкторії і уникнути деяких пов'язаних з цим проблем.

Таким чином, туризм ХХІ століття на початок введення обмежувальних заходів можна описати такими трендами: діджиталізація чи цифровізація; персоналізація; доступність та зручність; овертуризм. Загальносвітовий тренд на розвиток нових технологій щільно вкоренився і в туристичній галузі. Процес купівлі та продажу туристичного продукту перейшов у сферу онлайн, тим самим змінюючи якісну структуру галузі.

Список використаних джерел:

1. COVID-19: Measures to Support Travel and Tourism. URL: <https://www.unwto.org/covid-19-measures-to-support-travel-tourism>.
2. UNWTO Launches a call for action for tourism's COVID-19 mitigation and recovery. UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/news/unwto-launches-a-call-for-action-for-tourisms-covid-19-mitigation-andrecovery>.
3. Гурська І.С., Федуняк І.О., Стемковська І.В. Формування та перспективи розвитку ринку туристичних послуг в Україні під час та після пандемії. *АГРОСВІТ*. № 5-6, 2021. С.63-67.